

313.591

A

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

JEGYZŐKÖNYVEL.

MDCCCLXVI.

A M. TUD. AKADÉMIA RENDELETÉBŐL

KÖZZÉTESZI

A

TITOKNOK.

NEGYEDIK KÖTET.

II. FÜZET.

PEST,

EGGENBERGER FERDINÁND

M. AKAD. KÖNYVÁRUSNÁL.

1866.

Harminczadik (mathem. és természettudományi osztály- és összes) ülés.

1866. november 5-én.

Mélt. báró Eötvös József elnök úr elnöklete alatt.

256. A titoknok megilletődve jelenti Zádor György törvénytudományi r. tagnak f. é. aug. 17-én, — továbbá Czuczor Gergely nyelvtudományi rendes tagnak f. évi sept. 9-én, — végre Magyarország primása Scitovszky János igazgató tanácsi tagnak f. évi oct. 19-én történt gyászos halálát.

Az akadémia ennyi jeles tagjának ily kevés idő alatti elhunyását mély szomorúsággal fogadván, miután a Czuczor fölötti emlékezésére Toldy Ferencz r. t. a titoknok által már jelentkezett, a más két emlékezés iránti gondoskodásra az osztályok felhivatnak.

257. Reitter Ferencz, az 1865-i, XXVI. nagy gyűlésen választott lev. tag, ily című székfoglaló előadást tartott: *Mértani és közgazdasági tanulmányok az általam tervezett pesti Duna-csatorna oly kivitel-módjának kifejtésére, mely az e csatornával kapcsolatba hozható minden előnyöket a város és ország részére biztosítná.* — Egyszersmind kísérlet a származtatási módszernek az országos iparvállalatok kiviteli előrajzuk megállapítása körül alkalmazására.

258. Győry Sándor rendes tag Előterjesztést tett a math. és term. tud. Értesítő ügyében.

Ez előterjesztésben főképen az ellen emeltetvén panasz, hogy az osztályok üléseiben előadott értekezések szabályellenesen gyakorta áttétetnek a bizottságok Közleményeibe, mi által az Értesítők, melyeknek az osztályok működését minél teljesben kellene visszatükröznöök, szenvedik a rövidséget, mint ez kivált a Math. és Term. tud. Értesítőnél nagyon érezhető fogyatkozás; ennek folytán pedig Csengery Antal r. tag indítványt tevén az egész Értesítő-ügy ujonnan rendezésére: elnök ő méltósága czélszerűnek vélte e tárgyalást a mai ülés végén tartandó zárt összes ülésre halasztani.

259. Feldmayer, másképen Mezöffy Ede, arany- és ezüst-

műves, Lőcséről az elnökséghez intézett levelében oly ércztelep fölfedezéséről tudósítja az akadémiát, melyet platinának vél, s kéri a küldött mutatóványok vegytani megvizsgálását.

E mutatóványok, a levéllel együtt, megvizsgálás és véleményadás végett kiadatnak Than Károly és Szabó József osztálybeli tagoknak, jelentésök bevértván.

260. A nm. m. kir. Helytartótanács, Budán f. é. sept. 14-én 67970. sz. a. kelt kegyes intézménye kapcsában, a felső magyarországi némely megyék vidékein f. é. junius 9-én látott tüzes meteor iránt Szepes és Abauj megyék által fölterjesztett jelentéseket megküldi.

261. Ugyanaz Budán f. é. sept. 28-án kelt kegyes intézményéhez mellékelten, a Szepes és Zemplén megyékből e tárgyban fölterjesztett jelentéseket azon megkereséssel teszi át, hogy a mennyiben a f. é. 67,970. sz. intézménynyel közölt szepesmegyei iratok közt más, ezen ügyet nem érdeklő iratok is volnának, azok mielőbb terjesztessenek vissza.

Mindkét rendbeli mellékletek áttétetnek a math. és term. tud. bizottsághoz; minthogy pedig az előbbi kegyes intézmény mellett semmi ez ügyet nem érdeklő iratok kapcsolva nem voltak, erről a nm. m. kir. helytartótanács fölterjesztésben tudósítandó lesz.

262. Olvastatott Csengery Antal akad. jegyzőnek a mlgos elnök úrhoz intézett következő levele: Méltóságos Elnök úr! a Magyar Földhitel-intézetnél újabban elfoglalt állásom, s a képviselői teendők, melyek már e hó folytán ismét igénybe vesznek, kényszerítnek, hogy a M. Tud. Akadémiának bennem helyezett nagybecsű bizalmát, melyet kiérdemelni mindig legfőbb törekvésem volt, megköszönvén, fölkérjem Méltóságodat, mint ez intézet elnökét, s általa a M. Tud. Akadémiát, hogy a jegyzői tollat, melyet évek óta szerencsém volt vezetni, kezemből átvenni, s addig is, míg e részben, szabályszerűleg, a nagyülés intézkedhetnék, ideiglenesen oly tagra bízni méltóztassék, a ki több időt szentelhet e tisztnak, mint a mennyivel én, fentebb érintett elfoglaltatásaim mellett, ezental rendelkezhetném.

Midőn e kérésemet ismételve kifejezem: fogadja egyszersmind Méltóságos Elnök úr, fogadja a Tekintetes Tudományos Akadémia hálás köszönetemet azon elnézésért, melylyel irányomban

annyi éven által viseltetni szíveskedtek, — fogadják legszentebb igéretemet, hogy hazánk e legfőbb tudományos intézetének ezentúl is buzgó és munkás tagja töreksem lenni, s érdekeit tőlem kitelhetőleg, bármely körülmények közt előmozdítani hazafiúi kötelességemnek ismerem. — Megkülönböztetett tisztelettel Mélt. Elnök úrnak Pesten 1866. nov. 4-én alázasat szolgálja Csengery Antal m. k.

Az Akadémia élénk sajnálatát fejezé ki e lemondáson, mely által egy oly derék tisztviselőjétől fosztatik meg, ki húzamos évek során nemcsak jegyzőkönyveit vezette buzgóan, avatott és velős tollal, hanem e mellett hosszabb időn keresztül a titoknoki hivatal teendőit is, részéről minden anyagi jutalom nélkül, végezte; s az Akadémia mindennemű ügyeiben éles belátása és tanácsai által czélszerű javításokat létrehozni buzgólkodott. Reméli azonban e tudományos intézet, hogy mint rendes és bizottsági tag ezentúl is ép oly szívesen áldozza magas tehetségeit ügyeinek; midőn tehát a múltra nézve köszönetet mond, fölkéri egyszersmind a jövőre, hogy Akadémiánk működéseit az eddigi készséggel támogatni szíveskedjék. Miután azonban a jegyzőválasztás a legközelebbi nagy gyűlés előtt meg nem történhetik: az addigi 5—6 ülésre Arany János titoknok bizatott meg a jegyzői tollal, ki arra késznek nyilatkozott, oly kérelemmel mégis, hogy mivel nagy gyűléskor a titoknoki csoportos teendők miatt lehetetlen egyszersmind a szintén összehalmozódó jegyzőkönyveket elkészítnie, a jegyzőválasztás úgy intéztessék, hogy az ujon választandó jegyző már a nagy gyűlés folyamára átvehesse a tollat, mi neki meg is ígértetett.

263. Olvastatott a nm. m. k. helytartótanácsnak Budán f. é. oct. 8-ról 72511. sz. a. kelt kegyes intézménye, melyben tudatja, hogy a Kolozsvárott f. é. jul. 16-án elhalt mezőkövesdi Ujfalvy Sándor 1865. martius 13-án kelt végrendeletében a M. T. Akadémiának öt száz forintot hagyományozott, oly módon, hogy birtokai függőben léte miatt ezen hagyomány most még nem szolgáltatathatván ki, az után a kitisztázásig az általa kijelölt jövedelmekből ötös kamat fizetessék. Tudatja továbbá, hogy e végrendelet végrehajtói Bányai Vita erdélyi muzeumi pénztárnok és Tamási János Kolozsvár városi volt tanácsos.

264. Olvastatott sz. k. Kolozsvár város törvényszékének

5137. folyó szám alatt kelt, és szintén a fentebbieket tartalmazó levele.

Mindkét eredeti iromány áttétetik az Akadémia pénztári hivatalához, tudomás és a szükséges intézkedések annak idejében való megtétele végett.

265. A nm. m. kir. helytartótanács 61,993. számú kegyes intévénye mellékletéül átteszi Gansel Lipót trencsenyi könyomdásznak az iránti folyamodását, hogy az általa leginkább magán emberek számára előállított ephemer becsü könyomatokból a köteles példányok felküldésének terhe alól mentessék fel. Nemkülönben

266. Beregh megye főispáni helytartója Buday Sándor úr Beregszászon sept. 2-án 1866. kelt hivatalos levelében tudósítja az Akadémia elnökségét, hogy a beregszászi nyomdában készülő, napi használatra való apróságok nem méltók a felküldésre; ha azonban az Akadémia kívánná, ezekből is kész felküldetni a köteles példányokat.

Nem lévén czélja az Akadémiának könyvtárát minden, bármilyen csekély és ephemer vagy hivatalos használatu apróságokkal terhelni: az ilyenek felküldése nem szorgalmaztatik.

267. D o b y A n t a l szabómester T. Ujlakon a titoknokhoz írt levelében előadja, hogy ő oly kölcsön-könyvtárt alapítván, melyben a szegény néptanítókat ingyen részelteti, ohajtana az akadémia kiadványaiból oly darabokat nyerni, melyeket e néptanítók haszonnal olvashatnának; egyszersmind egy régi katonai elbocsátó levelet és egy hártýára írt magán oklevelet küld ajándékul.

A kérő levél áttétetik az állandó könyvtári bizottsághoz véleményadás végett; a küldött oklevelek pedig, köszönet mellett, az Akadémia kézírattárába.

268. Olvstatott Sárvány Elek úrnak Debreczenből f. é. aug. 14-ről a titoknokhoz intézett levele, melyben a múlt év folytán pályázott „Pharsalia“ fordítások közül az e jelmondatút: „ut quimus quando volumus non licet“; a pályázó nevében azon ígénnyel kéri vissza, mert ez a kérdéses fordítmányt csak föltételeesen pályáztatta, s nyíltan kifejezte, hogy csak úgy bocsátja pályázás alá, ha neki a kézirat visszaküldetik. Miután pedig ily föltétel mellett pályázatra

bocsáttatott a fordítmány, önként következik, hogy a kézirat tulajdonosának visszaküldendő.

Nem valószínű ugyan, hogy az Akadémia a kérdéses művet a mondott kikötéssel, általános pályázati szabályai ellenére, pályázatra bocsátotta volna: mindazáltal a titoknak megbízatik annak kinyomozására, volt-e a pályamű mellett ily kikötés; jelentése bevéartván.

269. Rájendrolála Mittra, külső levelező tag, Calcuttából f. évi június 21-én kelt levelében köszöni megválasztását, és jelenti, hogy saját munkáiból példányokat indított el az Akadémia részére.

A levél kedves tudomásul vétetvén, a megérkezendő könyvek, köszönettel fogadva, átteendők lesznek az Akadémia könyvtárába.

270. List és Frank e urak Lipcséből ily czímű prospectust küldenek: „Repertorium zu Goldfuss-Abbildungen und Beschreibungen der Petrefacten Deutschlands und der angrenzenden Länder. Von Dr. Giebel.“

Áttétetik a könyvtári bizottsághoz tudomás és netaláni ajánlás végett.

271. A titoknak bemutatja a gyászjelentést Egressy Gábor haláláról.

A derék nemzeti színművész elhunytja szomorú tudomásul vétetik.

272. A titoknak bemutatja azon térítvényeket és köszönő leveleket, melyek az Akadémia által küldött könyvekért különböző tudományos társulatoktól és intézetektől a múlt összes ülés óta beérkeztek.

Tudomásul szolgál.

273. Szintén a titoknak bemutatja a f. évi július 30-tól nov. 5-ik napjáig a M. Tud. Akadémiához érkezett ajándék-, csere- és köteles könyv-példányok, valamint az Akadémia azótai kiadásai ezimsorát, mely is a következő:

I. Testületektől:

Magyar k. Helytartó Tanács, Buda: Statistische Nachweisungen über das Pressburger Comitatus.

Ángol kormány, London: Statistical Abstract for the colonial and other possessions of the United Kingdom from 1851 to 1864. Nr. 2.

Belga kormány, Brüsszel: Exposé de la Situation du royaume; période décennale de 1851 a 1860. Tom. I. II. III.

Istituto I. R. Veneto, Velençe: a) Memorie dell' I. R. Istituto. Vol. XII. Par. III. b) Atti dell' I. R. Istituto. Tomo XI. Disp. 1—7.

Kön. Preussische Akademie der Wissenschaften, Berlin: Monatsbericht. 1866. April. May.

Royal Society, Edinburgh: a) Proceedings. Vol. V. Nr. 65. — b) Transactions. Vol. XXIV. P. I.

Germanisches Museum, Nürnberg: Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit. 1866. Nr. 6. 7. 8.

Kais. Akademie der Wissenschaften, Bécs: Értésítője 1866. Nr. 17. 18. 19. 20. 21.

Académie Impér. des Sciences, Petersburg: a) Bulletin. Tome IX. Nr. 1—4. b) Mémoires. Tome IX. No. 1—7. X. No. 1—2.

American Philosophical Society, Philadelphia: Catalogue of the Am. Phil. Society library. Part II.

Ausschuss des historischen Vereins für das Grossherzogthum Hessen, Darmstadt: a) Archiv für Hessische Geschichte. XI. B. 2. H. b) Die Wüstungen im Grossherzogthum Hessen.

Société de la Numismatique Belge, Brüsszel: Revue de la Numism. Belge. Tome IV. Livr. 3.

Smithsonian Institution, Washington: Annual report of the board of regents of the Smiths. Inst. for the year 1864. (2 péld.)

Kön. Bayerische Akademie der Wissenschaften, München: Sitzungsberichte. 1866. I. B. 3. H.

Société Géographique Impér. de Russie, Petersburg: a) Geographicesko-Statisticzesky Slovar Rossijskoj Impery. 1866. Tom. II. III. 1. 2. b) Zapiski Imper. Russkago Geogr. Obsestva. 1866. Tom. I.

Alterthumsverein, Bécs: Berichte und Mittheilungen. VIII. 2. Abth. IX. B. Schluss.

Juristische Gesellschaft, Laibach: Verhandlungen und Mittheilungen I. B. 9—12. H. II. B. 1—14. H.

Académie Royale des Sciences, Bruxelles: a) Annuaire de l'Acad. Roy. 1866. b) Cinquantième anniversaire de la reconstitution

de l'Acad. (1816—1866) c) Mémoires couronnés et autres mémoires. Tome XVIII. d) Bulletins de l'Acad. Roy. Tome XX. XXI. e) Mémoires de l'Acad. Roy. Tome XXXV.

Deutsche Morgenländische Gesellschaft, Leipzig: Zeitschrift XX. B. 2. 3. H.

K. k. Geogr. Gesellschaft, Bécs: Mittheilungen. IX. Jahrg. 1865.

K. k. Geologische Reichsanstalt, Bécs: Jahrbuch XVI. B.

K. k. Statistische Central-Commission, Bécs: Mittheilungen aus dem Gebiete der Statistik. XII-ter Jahrg. 4. H.

Kisfaludy-társaság, Pest: Shakspeare minden munkái. VII. köt.

Kereskedelmi és iparkamra, Pozsony: Statistische Nachweisungen über das Pressburger Comitát.

A budai főgymnasiumi önképző egyeslet: A budai önképző egyeslet harmadik évkönyve. 1866.

A pesti kereskedelemi Akadémia Igazgatósága: A pesti keresk. Akadémia előrajza 1866/7 tanévre.

A pesti kir. kath. főgymnasium Igazgatósága: a) A pesti kir. kath. főgymnasium ifjúságának érdemsorozata az 1855/6 tanév második felében. b) A pesti kir. kath. főgymnasium segélyző egyesletének évi jelentése.

A löcsei kir. kath. főgymnasium Igazgatósága: Értesítvény a löcsei kir. kath. főgymnasiumról 1865/6 tanévben.

A zengi főgymnasium Igazgatósága: Programm des k. k. Obergymnasiums zu Zeng, veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1865/6.

A pesti főreáltanoda Igazgatósága: A pestvárosi nyilvános főreáltanoda 12-ik tudósítványa az 1865/6-ik tanév végén. (2 péld.)

A budai kir. József műgyetem Igazgatósága: A kir. József műgyetemen az 1866/7 tanévben tartandó előadások rendje. (2 péld.)

II. Magánosoktól.

Steszels Lajos orvostudor, Tápio-Szele: a) D'Orbigny Dictionnaire universel d'histoire naturelle. Tom. I—XIII. b) D'Orbigny: Atlas. Tom. I—III.

Korponay János l. t. Kassa. Abauj vármegye monographiája. IV. füz.

Kertbeni K. M. Köln : Hundertsechzig lyrische Dichtungen von Alexander Petöfi.

Pete Zsigmond orvostudor, Pest : Fördői életrend.

Warga János I. t. Nagy-Kőrös : A bölcsészettan történetének alapvonalai.

Kéry Imre I. t. Boros-Sebes : Die Heilquellen zu Menyháza. (2 péld.)

Ribáry József helyt. tanácsos, Buda : Über den Nothstand in Ungarn im Jahre 1863/4.

Stier Theophil k. I. t. Colberg : Ehrengedächtniss des Grafen Niclas Zrinyi v. Szigeth.

Kubinyi Ferencz t. t. Pest : a) Dr. Zipser Keresztély András életrajza. b) Mohs Frigyes arczképe.

Beyer et Heeger, Cassel : Heilung der Cholera.

Dr. Wenzel Gusztáv r. t. Pest : Beszéd az egyetem kettős átlásáról, a tudományhoz és a gyakorlati élethez.

Halmosy Endre, Sopron : a) A nyilvános és szóbeli polgári peres eljárás elvei. b) A telekkönyvi rendszer alapelvei.

Szilágyi Sándor I. t. Nagy-Kőrös : Kösziklán épült ház ostroma ; Kocsi Csergő B. latin munkája után.

Csányi Ferencz, Kolozsvár : A görög irodalom története.

Czelder Márton, Galacz : Missiói lapok, 1866. 2. és 3. sz.

Quetelet Adolf k. I. t. Brüsszel : Sciences mathématiques et physiques chez les Belges au commencement du XIX. siècle.

Quetelet M. Ernest, Brüsszel : Sur l'état de l'atmosphère à Bruxelles pendant l'année 1865.

Brockhaus F. A. Leipzig : Catalogue d'une précieuse collection de livres.

III. Kötelese példányok:

Medersiczky Ignác nyomdája, Baja : Kurzgefasste Geschichte des Postwesens.

Siegler testvérek nyomdája, Nyitra : a) Rövid irányadó a kezdő Gazdához az új tagon. b) Kurzgefasste Mythologie nach der mnemonischen Zahlenordnung. c) Népszerű utasítás a járványos Cholera ellen; d) ugyanez tót nyelven ; e) ugyanez német nyelven.

Tichy Alajos nyomdája, Nagy-Várad: Schematismus V. C. Dioecesis Magno-Varadiensis l. r. pro 1866.

Kirchner János nyomdája, Versecz: a) Ladislaus IV. Dramatisches Gedicht in 3 Aufzügen. b) Illustirter Verseczer Hauskalender auf das Gemeinjahr 1865. c) Illustirter Verseczer Hauskalender auf das gemeine Jahr 1866.

Bertalanfy Imre nyomdája, Szombathely: a) Presbyter in synodali examine. Lib. I. III. b) Ordo officii divini Ecclesiae Praemonstratensis de Csorna pro 1866. c) Directorium seu ordo missas celebrandi, jussu Illustr. ac Rev. D. Franc. Szenczy episcopi pro 1866. d) Schematismus Ven. Cleri Dioecesis Sabariensis pro 1866. e) Christkatholische Kirchengesänge. f) A szombathelyi dalárda- és zene-egylet második és harmadik évi jelentése. g) A csorna-premonstrei kanonok rend Névtára 1866. h) A szombathelyi kir. kath. főgymnasium ifjúságának érdemsorozata az 1865/6. tanév második felében.

Bagó Márton nyomdája, Buda: a) Jonása Zaborského Lžedi-mitrijady. b) Jonása Zaborského Bájki Slovenské.

Burger Zsigmond nyomdája, Szeged: a) Ad justa funebria Gabrielis Klauzál. b) Carmen in honorem Franc. Xav. Somhegyi. c) Értesítvény Szeged sz. k. város róm. kath. elemi iskoláiról az 1865/6. tanév végével.

Ramazetter Károly nyomdája, Veszprém: A pesti magyar nemzet-gyűlés 1848-ban. 1—5. füz.

Bartalits Imre nyomdája, Pest: a) Tündérfi Kálmán úr kalandjai. b) Letenyei Lajos összes munkái. 1. füz. c) Az életből; írta Bornemisza Bertalan. d) Magyarországi kártékony állatok és ártalmas növények. e) Elmélkedések az egyházi év vasárnapi leczkél fölött. I. II.

Emich Gusztáv nyomdája, Pest: a) Renan és az apostolok. b) A gége-bajok. c) A protestantismus és catholicismus vonatkozás-sal az európai polgárisodásra. d) A magyar váltó eljárás. e) A nyelvek eredete. f) A nemzeti hajósegylet alap- és rendszabályai. g) Bad Füred am Plattensee. h) Olaszország történetei. I. II. i) Két szív harcza I. II. k) A magyar politikai szónoklat kézi könyve. I. l) Magyarországi népszokások. m) A hazai fenytő eljárásra vonatkozó szabályrendeletek. 2. füz. n) Prämien-Tarif der Versicherungs-

bank „Hungaria.“ o) A magyar földhitel-intézet kimutatása 1863. jul. 1.—1865. dec. 31. p) A színészet könyve ; írta Egressy Gábor. q) A magyar bölcsészet, vagy a mindenség alkotásának titka.

Ev. reform. főtanoda nyomdája, Kolozsvár. a) Kolozsvári nagy naptár 1865-re. b) Auszug aus den chemischen Analysen der Mineralquellen von Tusnád. c) A magyar nyelv tankönyve. d) Gyásztiszteleti szavalat id. Gazner Sámuelné és özv. Szabó Anna fölélt. e) Gyakorlati számtan. f) Erdély építészeti emlékei.

Érseki lyceum nyomdája, Eger: a) Emlékkönyv kisapponyi Bartakovics Béla egri érsek aranymiséjének ünnepére. b) Felix atya 1864-ik évi nagybőjti értekezései. c) Egy ismeretlen életéből. d) Főpásztori levelek és szent beszédek kisapponyi Bartakovics Béla egri érsek aranymiséjének emlékére. e) Katholikus egyház jogtan a jogakadémiai ifjúság számára. f) Énekkönyv; magyar és latin egyházi énekek és imák gyűjteménye. g) Orgonaiskola; elméleti és gyakorlati vezérletül kath. kántorok stb. használatára. h) Egri dalnok; válogatott komoly és víg dalok gyűjteménye. i) Adalék a közép katekizmushoz. k) Magyarország történelme dióhéjban. l) Egyházi szertartások magyarázatja. m) Magyar nyelvtan született magyarok számára. n) Egri népkönyv; szerkeszti Mindszenti Gedeon. 1—4. füz. o) Réné; írta Chateaubriand; fordította Gothárd Endre. p) Lectures pour le premier âge, suivies d'un extrait de la grammaire. q) Magyar nyelvtan az algymnasium I. II. és III. osztálya számára. r) A miskolci kálvária ünnepélyes fölszentelése 1863. szept. 13. s) Jézus Krisztus élettörténete, tekintettel a régibb és újabb tévelyekre. Írta Veuillot Lajos; fordította Sebők László. t) Kilenczedik Pius; Veuillot Lajos után Mindszenti Gedeon. u) Egri ének-katé, vagyis az ének elemei kérdések és feleletekben. x) Egri képes naptár a nép számára. 1865. 1866. 1867. y) Lengyelhon vészangyala, vagyis a varsói szomorújátékok; írta gróf Oginszky; ford. Gothárd Endre. 1—19. füz. z) Kath. Legényegyleti olvasótár. 1. füz. j) A munkások kérdése és a kereszténység. v) Jézus valóságos Isten; fejtegeté Lengyel Miklós, egri kanonok. aa) Az új szövetség szent könyvei a Vulgata szerint átdolgozva. bb) Szózat Eger város összes lakosaihoz. cc) Ida, vagy a pusztai sir; beszély ige nélkül Orosz Ádámtól. dd) Nagybőjti szent beszédek kisapponyi

Bartakovics Béla egri érsek aranymiséjéuek emlékére. ee) Szent Pál Apostol leveleinek értelmezése a lelkipásztorok használatára.

Heckenast Gusztáv nyomdája, Pest : a) Magyar politika. b) Ünnepi ajándék ; mulattató elbeszélések 6—10 éves gyermekek számára. c) Witiko ; eine Erzählung von Adalbert Stitter. I. II. B. d) Legujabb szerkezetű népszerű magyar levelező és házi ügyvéd. e) Költemények ; írta Rajka Teréz. f) Magyar Gazda tárcza-naptára 1867-re. g) Függelék az ideiglenes törvénykezési szabályokhoz. Negyedik folyam 1. füz. h) Die Heilquellen von Menyháza. i) A bölcsészettan történelmének alapvonalai. k) Háborúkönyv ; a jelen hadjáratot ismertető gyűjtemény 1. 2. 3. füz. l) Az alföldi aszály mint idült baj alapoka és gyökeres orvoslása. m) Legujabb budapesti képes naptár 1867-re. n) István bácsi naptára 1867-re. o) Falusi gazda naptára 1867-re. p) Protestans képes naptár 1867-re. q) Lidércz naptár 1867-re. r) A magyar nép naptára 1867-re. s) Ungarns Hauptstädte Pest-Ofen und deren Umgebungen. t) Aurora ; album naptár magyar hölgyek számára 1867-re. u) Betű számtan középtanodai használatra. x) Általános magyar törvénykezési eljárás. y) Arab regék ; ford. Vörösmarty Mihály. I. II.

Siegler testvérek nyomdája, Komárom : Preces matutinae ante meditationem absolvendae in usum coenobii S. Martini.

Romwalter Károly nyomdája, Sopron : A nyilvános és szóbeli polgári peres eljárás elvei.

Skárnitzel Ferencz nyomdája, Szakolcza : Ozbor. 1866. 1—26. sz. b) A szakolczai kir. kath. algymnasium ifjúságának érdemsorozata az 1865/6. tanév második felében. c) Hlavníe pravídlá. d) Cirkevni Listy. 1866. 1—7. sz. e) Sokol. 1866. 1—8. sz. f) Počtovoda čili Aritmetika. g) Šmidove Spisy premilú mladež 1. 2. füz.

Hazay Róza nyomdája, Temesvár : a) Neuer kleiner Temesvárer Schreibkalender für 1867. b) Der Beobachter ; Stadt- und Landkalender für 1867. c) Messgesänge für die Schulfugend. d) Ordo officii divini in usum Dioecesis Csanadiensis Anno Domini 1867.

Bába Imre nyomdája, Szeged : Mennyei manna ; ima- és énekes könyv kath. ker. tanuló ifjak és életesbek számára.

A reforma. főiskola nyomdája, Sárospatak : a) Protestans nép-

iskolai közlöny 1. 2. füz. b) Elméleti lélektan; készítette Szalai István. c) Exegetikai felolvasások Pál apostol római levele felett. d) Egyházi munkálatok II. e) Sárospataki Füzetek. X. évfolyam. 1—6. füz. f) Emlékkönyv; kiadja a Sárospataki ifjúság önképző társulata. g) Szofokles színművei. V. Oidipusz király.

A reform. főiskola nyomdája, Pápa: a) A dunántúli ev. reform. egyházkerület 1866. jun. 5—9. napjain Sz. Fejérvárott tartott közgyűlésének Jegyzőkönyve. b) A magyar és osztrák örökösödési törvények alapelvei s az azok közti különbség.

Réthy Lipót nyomdája, Arad: a) Az ázsiai kholera. b) Ugyanaz német nyelven. c) Vade mecum; Curtius görög mondattanához. d) A gyümölcsfa-tenyésztés rendszere.

Bucsánszky Alajos nyomdája, Pest: a) Személyzeti és pénztári kimutatás a sz. Jánoshoz címzett temetkezési egyletről 1866. b) Personalstand und Kassa-Ausweis des Pester Theresienstädter Weingärtner Leichenvereines 1865. c) Statuten des Pester Theresienstädter Leichenvereines. d) Personal- und Kassa-Ausweis des Pester Kranken- und Leichenvereines zum Guten Hirten 1864/5. d) Englischer Ehrenpreis des göttlichen glorreichen Frohnleichnams. f) Ájtatosság a holtakért. g) Emlékhangok. h) A magyar birodalom statusjogi állása. i) A pragmatica sanctio taglalása. k) Nemzeti színházi zsebkönyv 1866-ra. l) Cviet Duhovni. m) Epitome Historiae sacrae. n) Jászkun képes naptár 1866-ra. o) Grosser Bilderkalender für das Jahr 1866. p) Családi naptár 1866-ra. q) Nagy képes naptár 1866-ra. r) Katolički Kalendar za godinu 1866. s) Malý obrazkovy Kalendar na rok 1866. t) Christlicher Bilderkalender für das Jahr 1866. u) Kleiner Bilderkalender für das Jahr 1866. x) Kis képes naptár 1866-ra. y) Krestansky obrazkovy Kalendar na rok 1866. z) Új naptár 1866. évre. j) Keresztény képes naptár 1866-ra. v) Egy országos népiskolai alap megvetése. aa) Beth-el; Ehrentempel verdienter ung. Israeliten.

Förk és társa nyomdája, Temesvár: Temesvarer Gemeinnütziger Volks- und Hauskalender.

Szilády Károly nyomdája, Kecskemét: a) Agenda; egyházi szertartási beszédek és imák. b) Áhítatos hölgy; elmélkedések és imák. c) Egyházi beszédek Robertson nyomain.

IV. Akadémiai kiadások.

A magyar nyelv Szótára. IV. k. 1. füz. — Statikai és nemzetgazdasági Közlemények. II. köt. 2. füz. — Math. és természettudományi Közlemények. IV. köt. — Math. és természettudományi Értesítő. VI. köt. 1. füz. — Jegyzőkönyv. IV. köt. 1. füz.

274. Thaly Kálmán lev. tag jelenti, hogy a mltgos gróf Erdődy-ház levéltárában Vörösvárott következő Tököly-féle irományok találtak:

1) Tököly Imre fejedelemnek egy, nem tudni melyik év június, július, augusztus és szeptember havairól szóló naplótöredéke, ívrétben; se eleje se hátulja nincsen.

2) Szintén Tökölynek 1693. febr. 22-től jun. 8-ig terjedő naplója, szintén ívrétben, két darabban, melyek egyikére kívül ez van írva: *Continuatio Diarii*.

3) Tököly levelezéseinek páriás-könyve, az egész 1694-ik évről; ívrétben, vörös bőr táblába varrva.

4) Sándor Gáspárnak, Tököly nevezetes diplomatájának, diáriumuma 1693. jan. 20-tól febr. 23-ig. Folians.

5) Bay Mihálynak, Tököly kapitihájának diáriumuma, 1692. nov. 7-től 1693. febr. 19-éig; néhol titkos jegyekkel írva. Folians.

6) Tököly 1690-iki keresztyén-szigeti erdélyi országgyűlésének articulussai. Egykoru másolatnak látszik.

7) Tökölynek Nicomediából 1704. sept. 10-én II. Rákóczy Ferenc fejedelemhez írott eredeti levele; negyedréti.

8) Ugyancsak Tökölynek szintén Nicomediából 1705. jul. 4-én Rákóczyhoz írott sajátkezű levele, vagy annak fogalmazványa.

9) Tököly fejedelem eredeti végrendelete.

Indítványozza, hogy az Akadémia mind ez iratokat lemásolás végett kérné ki a mltgos grófi uradalomtól.

Ez okiratok másolás végetti elküldését a t. cz. grófi háztól levélben kieszközölni az Akadémia méltóságos elnöke kéretett föl.

275. Elnök úr az ülést zártak nyilvánítván: az Értesítők ügyét tűzi ki tárgyalásra.

Csengeri Antal r. tag az Értesítők eddigi szerkezetét hiányosnak találja, nem csak mivel némely előadott értekezés a bizottságok Közleményeibe tétetik át, hanem miután minden szerzőtől

magától függ, hová adja értekezését — hacsak az nem székfoglaló, — ez által az történik, hogy az Értesítők csak hiányosan és megcsontkítva tükrözhetik vissza az osztályok működését. Indítványozza tehát, hogy a három Értesítő átalakíttatván, egy oly akadémiai Értesítő indíttassék meg, mely a külföldi Akadémiák Comptes-Rendus-hasonlatára, az osztályokban előadott minden értekezést kivonatilag közöljön; magok az értekezések pedig önállóan és külön-külön adassanak ki.

Ez indítvány elvileg elfogadtatván, a kiviteli módzatok és részletek iránti tanácskozássra, és véleményadásra Balogh Pál, Csengery Antal, Győry Sándor, Hunfalvy Pál, Hunfalvy János, Toldy Ferencz rendes, Rómer Flóris és Szabó József lev. tagok küldetnek ki.

276. Szintén az előbbi tárgy folytán kifejtett eszmecsere kapcsolataiban elnök báró Eötvös József úr ömlga nyomatékosan előadja szükségét annak, hogy az osztályok ülései, a bennük felolvasandó értekezések által, érdekesebbekké, a hallgató közönségre is vonzóbbakká tétessenek. Indítványozza tehát, hogy ezentúl az osztályok, minden fél évben legalább, gondoskodnának oly előadásról, mely a tudománynak világszerte való haladási mozzanatait érdekes előterjesztésben ismertesse meg. Mely indítványt Csengery Antal rendes tag azzal egészíti ki, hogy általában kívánatos volna az osztályok összességőbb munkássága; szükséges volna, hogy minden osztály foganatba vegye az akadémiai Ügyrend (22. pont) azon meglevő de eddig nem teljesített határozatát, hogy a sor szerint reájok eső üléseknek előadási tárgyakkal ellátásáról, illetőleg a tagok vállalkozása útján, jókor gondoskodjanak s a megállapított előadásokról mindig jókorán értesítsék a titoknokot; mely intézkedés, ha az osztályok által megtartatik, mind az a cél inkább elérhető, hogy a tudomány minden ága kellő figyelemben részesül, s az előadások változatosbak, a tudomány egyes szakait és haladási mozzanatait teljesebben visszatükrözők lesznek; mind pedig az osztálytagok időnkénti összegyűlése által üdvös eszmecsere és az egyes tagok részéről összességőbb munkásság fejlődik ki. Indítványozza tehát, hogy az osztályok bizonyos időben, jelesül minden hó első napjain, gyűljenek össze magán-értekezletre, hol mind a közelebbi ülésekre

felolvasásokról gondoskodhatnak, mind a mltgos elnök úr által javaslatba hozott félévenkénti szemlék tartásával megbízhatnak valakit, mind általában eszközölhetik az osztály egybehangzóbb működését.

Ezen indítványok köz helyesléssel fogadtatván: a mi az osztályok havonkénti magán-értekezletét illeti, az már ez összes ülésben határozatba ment. A félévi szemletartást illetőleg a tudomány világszerte haladásáról, némelyek azon ellenvetése folytán, hogy magyar szakférfiaink se annyi számmal, se oly kedvező helyzetben nincsenek, hogy a tudományok minden egyes ágának haladásait kellő figyelemmel felkarolhassák, és azokat kidolgozott félévi jelentésekben, a magok teljessége szerint, méltóan bemutathassák, az indítványt oly módosítással teszi magáévá az Akadémia, hogy bár ha egyelőre nem lehetne is a tudományok időnkénti állásáról teljes képet mutatni fel: az osztályok törekedjenek oda, hogy a mit lehet, a főbb vonások és mozzanatok ne maradjanak figyelem nélkül, s ezek a mondott félévi időszakokban, vagy alkalmilag sűrűbben is, osztálybeli előadásul szolgáljanak.

Harminczegyedik ülés.

1866-ki nov. 12-én.

A nyelv- és széptudományi osztály részére.

Mélt. báró Eötvös József elnök úr elnöklete alatt.

278. Tóth Kálmán, 1861. dec. 20-án választott és 1864. januárban megerősített lev. tag szék fogláló előadásul egy tankölteményt olvasott: „A drámai nyelvről.”

279. Olvastatott a nyelvtudományi bizottság f. é. nov. 9-én tartott ülése jegyzőkönyvének kivonata, mely szerint, miután a Magyar nyelv szótárának nyomtatás alá készítési és felügyelési gondjai Czuczor Gergely elhúnytaival szerkesztő társa Fogarasi János rendes tagra szállottak, Czuczor szerkesztői rendszeres fizetését Fogarasira javasolja ruháztatni a bizottság, magában értetvén, hogy az utóbbinak eddigi fizetése visszaesik az Akadémia rendelkezése alá.

E méltányos javaslatot az osztály magáévá tévén, mélt. elnök úr által felkéretni határozta az igazgató tanácsot, hogy a Czuczor szótári munkálataiért rendszeresített 1000 forint évi fizetést a folyó

november hó 1-ső napjától kezdve Fogarasi szerkesztő társra átruházni méltóztassék.

280. Olvastatott ugyanazon jegyzőkönyv kivonata, melyben a bizottság a szintén Czuczor halála által megürült bizottsági tagságra Vámbéry Ármin ajánlja kineveztetni.

Vámbéry Ármin I. tag a nyelvtudományi bizottság tagjául kineveztetik.

281. Ugyanazon jegyzőkönyv kivonata szerint „Az angol nyelv“ című értekezés azon kísérletekhez sorozható levén, melyeket a tudomány tekintetében egyszerűen félre kell tenni, annyira hiával vannak az illető tudomány legelső elemeinek is,

Az egyszerűen mellőzött értekezést szerzője, ha tetszik, visszaveheti.

282. A titoknok olvas egy levelet, mely a statarium szó magyarázásul büntő új szót ajánl.

383. Ugyanaz bemutat egy nyelvészkedő iratot, melyben például kovács ebből összevontnak mondatik: kocsivacs sináló, és több effélék.

Ballagi Mór r. tag nem tartván illőnek az Akadémia komoly méltóságához, hogy hasonló éretlen nyelvészkedések az osztályülésben csak fel is említettessenek, indítványozza, hogy az efféléket jövőre a titoknok ne olvassa fel, hanem küldje a nyelvtudományi bizottsághoz, ennek ítéletére bízván, mit kelljen azokból előadni az osztályban, mit nem.

Mind a két beadott íromány egyszerűen félretétetvén, az indítvány oly módon fogadtatik el, hogy az efféle léha iratokat a titoknok előbb mindig az illető bizottsághoz tegye át.

284. Má nd y Pé t e r beküldvén a „nagy szótárban hiányzó szavak XXIII-ik gyűjteményét“ s XXVIII. közlését a szótár jövő kiadásaihoz,

Köszönettel áttétetnek a Magyar Nyelv Szótára szerkesztőjéhez.

285. A titoknok olvassa az esztergomi főkapitán meghívó levelét, néhai főmagasságu herczeg primás Scitovszky János lelki üdvéért nov. 27. és 28-án Esztergomban tartandó gyász isteni tiszteletre.

Méltóságos elnök úr felszólította a jelenlevőket, hogy a kik akadémiái küldöttségben a gyász ünnepélyen megjelenni kívánnak, nevüket a titoknoki hivatalnál jegyeztessék föl nov. 20-ig, hogy a névsort az illető helyre meg lehessen küldeni, elfogadási intézkedések tétele végétt.

Harminczkettedik ülés.

1866. nov. 19-én.

A philosophiai, törvény- és történettudományi osztályok részére.

Mélt. báró Eötvös József elnök úr elnöklése alatt.

287. Hunfalvy János, mint a XXXVI. nagygyűlésen választott rendes tag, székét „Hazánk közlekedési eszközeiről” értekezve foglalta el.

288. Mátyás Flórián lev. tag Anonymus időkoráról értekezett.

289. Schvarcz Gyula lev. tag ily című előadást tartott: Észrevételek hazánk elemi közoktatási statisztikájának hiányairól, különös tekintettel a tanítók fizetésére.

290. Dr. Vécsey Tamásnak az Akadémiában olvasott ily című értekezéséről: „Tanulmányok a római jog köréből,” a bírálók véleményei felolvasatván:

Ezek alapján az Értesítőbe fölvetetik.

291. A titoknok jelenti, hogy egy akadémiái tag a philosophiai nagy jutalomra beküldött munkája helyett ennek 1866-i, tehát a jutalmi évkörbe nem eső második kiadását kérné pályázatra bocsátatni.

A kérő levél, a munkával együtt, átteendő azon osztály-értekezlethez, mely a philosophiai nagy jutalom iránt tanácskozni fog.

Harminczharmadik (mathem. és természettudományi, egyszersmind összes) ülés.

1866. nov. 26-án.

Mélt. báró Eötvös József akadémiái elnök úr elnöklése alatt.

293. Dr. Markuszovszky Lajos, az 1863-i nagygyűlésen választott lev. tag, székét ily című értekezéssel foglalta el:

A közegészségigtudomány mai állása, tekintettel Pest városára.

294. Szabó József bizottsági előadó bemutatja a Mathem. és Természettud. Közlemények most megjelent IV-ik kötetét és a Lég-tüneti Észleletek 1-ső füzetét.

Tudomásul szolgál.

295. Frivaldszky Imre r. tag szintén bemutatja az Akadémiai Évkönyvek XI-dik kötetének 4-dik darabját, mely saját értekezését tartalmazza: „Jellemző adatok Magyarország Faunájához“, számos rajzokkal.

Tudomásul vétetett.

296. A titoknok felolvassa az illető bírálók, Lutter Nándor és Corzan-Avendano Gábor l. tagok, véleményét Hunyady Jenő két értekezése iránt: 1. „A határozók elméletének elemei, különös tekintettel azok mértani alkalmazására és két összrendszer;“ 2. „A sark és a sarklatosok. A viszonyos sarklatosok elve.“

Mindkét bíráló egyező véleménye alapján ez értekezések az Értesítőbe fölvetetnek; de a meennyiben a nyelvhelyi fogyatkozások kijavítása ajánlatik, ezt a közlendő bírálatok nyomán az Értesítő szerkesztője, együtt a szerzővel, teljesíteni.

297. Olvstatott Feiwel Lipót levele Pestről, ki egy brünni lakos Zwillinge Ábrahám által feltalált, füst nélküli kemence készülék megvizsgálására akadémiai küldöttséget kér az elnökség által kineveztetni.

A tudományok művelésére hivatott magyar akadémia nem tekintí feladatául ily pusztán gyakorlati eredmények fölött véleményt mondani, mi inkább valamely iparkamra, vagy technikai intézet körébe tartozik. Erről a folyamodó értesíttetni fog.

298. Olvstatott a nmg. m. kir. Helytartó Tanácsnak Budán folyó évi october 27-éről 79,873. sz. a kibocsátott kegyes intézménye, melyben Ő császári és apostoli királyi Felségének folyó évi october 3-án kelt legfelsőbb kézírata kapcsában és f. évi october 8-án 14,706. sz. a kelt kegyelmes királyi udvari rendelvény szerint, értesítetik a M. T. Akadémia, miszerint Ő Felsége a Lombard-Velenczei királyi cím további viseléséről legkegyelmesebben lemondani méltóztatott.

Tiszteletteljes tudomásul vétetik, s adandó esetben az Akadémia ehhez fog alkalmazkodni.

299. Olvastatott pécsi püspök Girk György úr ő nmgának folyó évi augusztus 31-ről a mélt. elnök úrhoz intézett válaszevele, a pécsi székes egyház nagybecsü régiségei fentartása tárgyában, mely szerint a székes egyházi káptalan sem költséget sem fáradságot s kimerítő gondot sohasem kímélt, hogy a kérdéses régiségek fentartásának, s a régiségbuvárnak s műkedvelőnek kényelmesen szemlélhetők ké tegessenek; arra nézve mégis, a mit t. Henszlmánn úr javall, alapos okoknál fogva beléegyezését nem adhatja, mert az magára a székes egyházra káros sőt veszedelmes vállalkozás volna, mely a jelen in-séges s pénzszűk idöket azon felül még elviselhetlenebbé is teendné. Az ügy ily állásban tehát püspök úr ő nmga sem adhatja beléegyezését, s nem tehet kilátásba költségeket Henszlmán úr vállalatára.

Tudomásul szolgálván, az iratok az archaeologiai bizottsághoz tetetnek által.

300. Óvári Lipót úr levele, Nápolyból, e hó 18-áról, melyben értesít, hogy a *Syllabus membranarum Graecarum* címü munkát magán úton elindította, egyszersmind óhajtatását fejezi ki, hogy öt az Akadémia, habár csekély de biztos havi segélyvel látná el magyar történelmi kutatásaiért.

Vélemény, illetöleg intézkedés véget kiadatik a történelmi bizottságnak.

301. A f. é. nov. 5-én tartott összes ülés jegyzökönyvének 268. pontjában evégre kiküldött titoknok jelenti: hogy az „Ut quimus quando volumus non licet“ jeligéjü Pharsalia - fordítás kéziratát a levéltárban megvizsgálván, úgy találta, hogy annak elöszava így végzödik: „Egyébiránt e kéziratomat minden körülmények közt szabad rendelkezésem alá tartozónak tekintem s kérem tekintetni.“

Az Akadémia, általános pályázati szabályai szerint, jogosítva lett volna e pályamüvet versenyre sem bocsátni; miután azonban ez nem történt, s a kézirat tulajdonosának jogfentartása kétségtelen: a kézirat visszaadása határozatba ment.

302. A titoknok jelenti, hogy az 1867-i ülössort elkészítette; azonban, miután a folyó évi tapasztalásból kiderül, hogy a philos. törv. és történettud. osztályok minden ülésére 3—4 értekezés esik,

míg a mathem. és természettud. osztályok üléseire egy, kérdést tesz, nem volna-e célszerű ismét az 1865-i arányt hozni be, mely szerint a philos.törv.- és történettud. csoportnak két ülése van addig, míg a nyelvtudományinak, és ismét a mathem. és természettudományinak egy?

Az Akadémia elfogadván az ülések régiebb arányára való visszatérést, egyszersmind az e terv szerint készült ülésrend helyben hagyta.

303. Sz. kir. Pest városa törvényszéke megküldi Hrabovszky Dávid hites ügyvéd és helybeli magántanár végredeletének kivonatát, ki saját elméműveit, — azon esetre, ha öcsese, legalább egy velős kivonatban, ki nem adná, — az Akadémiának ajándékozza.

Tudomásul szolgál, s a kéziratok, annak idején, a kézirtatárba helyezendők lesznek.

304. A titoknak olvassa Becske Bálint úrnak Püspök-Ladányban folyó nov. 3-án kelt levelét, ki nagyatyja Kazinczy Ferencz négy éves gyermekkori képét, melyet Kazinczy nagyatyja, Bossányi Ferencz, generalis egyenruhában festetett le, küldötte be az Akadémiának.

A kegyeletes emlék köszönettel fogadtatik, s erről az ajándékozó levélben is értesítendő lesz. A most javítás alatt lévő festmény az Akadémia helyiségeiben függesztetik fel.

305. Poor Imre l. tag a székfoglaló munkájáért évenként járó díjról az Akadémia javára lemond.

Köszönettel fogadtatik, miről Poor Imre l. t. titoknoki levélben is értesítettetni fog.

307. A nagybecskereki gymnasium igazgatósága, hivatkozván a magyar elem ottani elszigetelt helyzetére, kéri az Akadémiát, hogy kiadványaiban a mondott gymnasium könyvtárát részeltetni kegyeskedjék.

Véleményadás végett áttétetik az állandó könyvtári bizottsághoz.

308. Kálmánházy Károly ügyvéd, Nyitráról, folyamodik az Akadémiához, vetné közbe magát az országgyűlésnél, az unitaria hitvallásnak Magyarországra behozása iránt.

Az Akadémia már alapszabályainál fogva sem elegendik val-

lások ügyekbe, s erre annál kevesebb szükség van, mivel az országgyűlés épen együtt ülven, folyamodó egyenesen ott kérelmezhet.

309. Toldy Ferencz r. tag elhunyt Czuczor Gergely akadémiai tagnak 1837-ben Barabás által festett arczképével ajándékozza meg az Akadémiát.

Köszönettel fogadtatott; s az arczképnek a képes terembe függesztése még a mai zárt ülésben titkos szavazat útján lesz eldöntendő.

310. A titoknok bemutatja M. Belin, a konstantinápolyi francia császári követség melletti titkos tolmács (Sécrétaire Interprète) Párisban e hó 12-én kelt levelét, ki „Caractères Maximes et Pensées de Mir Ali Chir Névéâri” című saját munkáját küldi ajándékol.

Az Akadémia kedvesen fogadta e küldeményt, s arról M. Belint külön levélben értesíttetni határozta.

311. Ugyanaz bejelenti Romuald v. Hube, varsói es. kir. titkos tanácsos, senator. és a sz. pétervári cs. akadémia tagjának levelét, melyben „Antiquissimae Constitutiones Synodales provinciae Gnesnensis” című munkája küldését igéri, mely könyvkereskedésben nem kapható, holott Magyarországra nézve kiváltkép érdekes, minthogy pótlékot képez mintegy a magyar zsinatok gyűjteményéhez.

A munka, ha megérkezik, a könyvtárba fog tételni, küldőjének pedig az Akadémia köszönete ily becses ajándékért külön levélben tolmácsoltatni.

312. Ugyanaz bemutat egy előfizetési felhívást Eulenstein Th. „Typen der Diatomaceen” című növénygyűjteményére.

Kiadatik véleményre a könyvtári bizottságnak.

313. Ugyanaz jelenti, hogy a linezi „Museum Francisco-Carolinum” az innen szállított akadémiai kiadványokat vette, és térítvényt küld.

Tudomásul szolgál.

314. Szintén a titoknok jelenti a nov. 5-étől nov. 26-ig az Akadémia könyvtára részére jött esere-, ajándék-könyveket és köteles példányokat, s az Akadémiának azótai saját kiadványát; úgy mint:

I. Testületektől:

Kön. Preus. Akademie der Wissenschaften, Berlin : Monatsbericht Juni, Juli 1866.

Kais. Akademie der Wissenschaften, Bécs : Értesítője 1866. Nro. 23. 24.

Society of antiquaries London : Proceedings. Vol. II. No. 7.

Royal Society, London : a) Philosophical Transactions Vol. CLV. P. II. Vol. CLVI. P. I. — b) Proceedings. Vol. XIV. No. 78. 79. Vol. XV. No. 80—86. c) Stony-horst college observatory. 1865. d) The Royal Society. 30-th November. 1865. e) Researches on solar physics.

Juristische Gesellschaft, Laibach : Verhandlungen und Mittheilungen III. B. I. H.

Mozson megye irodája, Magyar-Óvár : Dr. Moser a Fertő kiszáradt taváról (német nyelven).

II. Magánosoktól.

Girókuti P. Ferencz, Pest : Gyakorlati dinnyetermesztés 1. füz. (2 péld.)

Entz Ferencz l. t. Buda : „Hollandi utam“ (az ajándékozó saját műve.)

Grunert J. A. k. l. t. Greifswald : Allgemeine Theorie der Wurzeln der Aequivalenzen. b) Der Rotations-Körper des kleinsten Widerstandes.

Dr. Akin G. K. Pest : a) The Life of John, Duke of Marlborough. I. II. b) Esercitazioni scientifiche e letterarie dell' Ateneo Veneto. Tom. V.

Hube Romuald, orosz b. t. tanácsos, Bécs : Antiquissimae Constitutiones Synodales Provinciae Gnesnensis. (2 péld.)

M. Belin, francia követségi tolmács, Páris : Caractères, Maximes et Pensées de Mir Ali Chir Néváii.

III. Köteles példányok.

Okolicsányi és társa nyomdája, Debreczen : a) Vezérkönyv a beszéd- és értelem-gyakorlatok tanításában. I. II. b) Temetkezési lant.

Ev. ref. tanoda nyomdája, Kolozsvár : a) A görög irodalom története. b) Az 1735-iki zendülés története. c) A magyar nyelvtan elemei. I. Rész. Szótan.

Ref. főiskola nyomdája, Pápa: a) Magyar nemzeti irodalom tankönyve. I. II. (2 péld.) b) Papp Ignác: Villanykór (kholera). 2 péld.

Ref. főiskola nyomdája, Sárospatak: a) Sárospataki füzetek. X. évf. 7. 8. füz. b) Protestáns népiskolai közlöny. 3. 4. 5. füz.

Kirchner János nyomdája, Versecz: Werschetzer illustrirter Hauskalender 1867.

Heckenast Gusztáv nyomdája, Pest: a) Netoliczka: Katechismus der Weltgeschichte. b) Gettinger: Neuer illustrirter Volkskalender auf 1867. c) Szvorényi: Magyar irodalmi szemelvények. d) Ökröss: Országos naptár 1867-re. e) Weber: A világtörténet tankönyve.

Akadémiai kiadás:

M. Tud. akadémiai Almanach 1867-re.

Mindezek a könyvtárba, szabály szerint, már előbb leküldetésén, a magános ajándékozónak levélben fejeztetik ki az Akadémia köszönete.

315. Olvastatott a f. évi november 5-iki összes ülésből ki-nevezett küldöttség javaslata az Értesítőnek mimódoni átalakítása tárgyában. A bizottság tanácskozásának eredményét következő pontokban foglalta össze:

I. A c z í m.

Az Akadémiának eddigi hármas Értesítője helyett, 1867. jan. 1-től fogva kétféle Közölyne leend.

1. A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője.

2. Értekezések. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia.

II. Felosztás.

A M. Tud. Akadémia Értesítője egy oly, apró füzetekben folytonosan megjelenő folyóiratot képez, melyben minden akadémiai ülés, időrendben, az osztályok elkülönzése vagy szak szerinti csoportosítása nélkül, következik egymásra; és így e Közölyny egy folytonos egésznek alkot, melynek füzetkéi a naptári évvel kezdődnek és záródnak; egy évfolyam tévén egy kötetet. A füzetek folyó számot kapnak.

A z Értekezések ellenben, mint a mostani Értesítők,

három osztályra válnak el, melynek mindegyike külön sorszámozást nyer. E szerint lesz:

1. Értekezések. A nyelv- és széptudományi osztály köréből. Kiadja a M. Tud. Akadémia. 1. 2. 3. stb. füzet vagy szám.

2. Értekezések. A philos. törvény- és tört. tud. osztályok köréből. Kiadja stb.

3. Értekezések. A math. és term. tud. osztályok köréből. Kiadja stb.

III. Alak, példányszám.

a) Az Értesítő közép 8-r. ívre nyomatik, az értekezések kivonata, nevezetesebb tudományos jelentések s efféle fontosabb dolgok garmond betűvel, minden egyéb a mostani jegyzőkönyv petit-jével. Öt száz példány elég.

b) Minden két heti ülés tárgya egy füzetet képez, legyen az kisebb vagy nagyobb.

c) E füzetke fehér borítékba ragasztatik, melynek belső lapján az Értesítőre vonatkozó szabályok és hirdetések folyvást kinyomva álljanak.

d) Hogy a borítékot minden számnál újra szedetni ne kelljen: év elején egész esztendőre való kinyomatik, s minden újabb füzet száma tollal jegyeztetik rá.

Az Értekezések alakjául a mostani Értesítőé marad meg, azon különbséggel, hogy minden értekezés külön adatik.

Az Értekezések címlapja kettős címet visel. Fejül, kisebb alakban, egy vízszintes vonallal elválasztva, a gyűjtő cím (Lásd I. alatt), — alább mint fő cím az értekezés címe nagyobb alakban; és a szerző neve stb.

Minden értekezés önállónak tekintetvén, a lapszámozás minden darabbal újra kezdődik; mi azonban nem áll ellent, hogy valaki az egyes számokat tetszése szerint összeköttesse. Külön címlap az egyes kötetek elé nem adatik, nehogy ez a részeket csonkának tüntesse fel, s a kelendőséget akadályozza.

Az Értesítőhöz semmi rajz, tábla s efféle nem járul; ellenben az Értekezések a szükséges mellékletekkel jelennek meg.

IV. Díjazás, szerkesztés.

Az Értesítőbe adott kivonatokért, hivatalos jelentésekért stb. írói tisztelet-díj nem jár.

Az Értekezések írói díja ívenként az marad, mi eddig az Értesítőben megjelent dolgozatoké volt.

Az Értekezések szerkesztői díja szintén úgy marad, mint eddig az Értesítőknél.

Az Értekezések illető osztálya szerkesztését azon osztálybeli tag veszi át, ki eddig az Értesítő illető osztályát szerkesztette.

Minthogy azonban az akadémiai jegyző lemondása által a philosophiai, törvény- és történettudományi Értesítő szerkesztősége megürült; a leendő jegyző pedig az új Értesítő szerkesztésével lesz megbízva: elnök úr ő méltósága az illető osztályokból fog szerkesztőt nevezni, a philos. törv.- és tört. tudományi Értekezésekhez.

V. T á r t a l o m.

Az Értekezések című füzetekbe jő minden olyan, az Akadémiában felolvasott, vagy felolvasottnak vett, s bírálók által elfogadott, illetőleg bírátlanul is kiadható értekezés, mely nem az Évkönyvekbe van szánva. A szerzők rendelkezési joga azonban munkájokkal, az eddigi határok közt, fennmarad.

Az Értesítő tartalmát teszik:

a) Az osztály-ülésekben előadott minden értekezés kivonata. Egy kivonat legfeljebb nyolcz nyomtatott lapra terjedhet.

b) A közülésben felolvasott értekezések kivonata, ha szinte maga az értekezés az Évkönyvekben jelenik is meg.

c) Kisebb emlékbeszédek, necrologok s effélék, melyek nem az Évkönyvekbe valók. Évkönyvbe szánt emlékbeszéd kivonata csak úgy, ha belőle alkalmas kivonatot lehet készíteni.

d) Az Akadémia mindenemű (osztály-, összes- és igazgatósági) üléseinek és nagygyűléseinek tárgyalásai, csupán a közönség elé nem való dolgok elhagyásával; a szerint a mint az Ügyrend 90-dik pontja a nyomtatott jegyzőkönyvekre nézve rendeli, jelesen:

e) A tisztán személyt érdeklő ügyek mellőztével, minden egyéb, a tagokat és közönséget érdeklő dolgok.

f) Általánosb érdeklő bíró indítványok, ha el nem fogadtat-

nak is. Ezeket az indítványozó köteles azonnal írásban adni be az Értesítő számára.

g) A kiadás végett benyújtott művek és értekezések fölötti bírálatok, az értekezés elfogadása esetében. El nem fogadott művek bírálatai szintén, ha általánosabb irodalmi beccsel bírnak; de ilyenkor az el nem fogadott mű szerzőjének neve nem fog említettni. E bírálatok vagy egészben, vagy tartalmas kivonatban tételnek közzé.

h) A pályaművek fölötti bírálatok, akár osztályok, akár bizottságok, vagy bizottsági előadók által nyújtatnak be, terjedelmesen közlendők. De egyes bírálók véleményei, mikor a bizottság összesített véleményt ad, vagy helyette előadója tesz jelentést, nem közöltetnek.

i) Az Akadémiának ajándékozott vagy külföldi intézetek által cserébe küldött könyvek jegyzéke.

k) Minden ülés előtt kitétetik az elnök neve; de a jelen volt tagok névsora mellőztetik. Az indítványozók, jelentők stb. neve sem hallgattatik el; ha pedig valamely tag értekezést mutat be ajánlólag, vagy olvas fel, nem akadémiai tagtól: annak neve mindenkor megnevezendő, és az köteles a felolvasott értekezés kivonatát kézbesíteni.

l) Minden kivonat, indítvány, jelentés stb. még ülés folytán írásban beadandó.

Ezen javaslat-tervet az összes ülés elfogadta, csupán a következő módosításokkal:

1) Csengery Antal r. tag indítványára czélszerűnek találtatott a II. szakasz 1. 2. 3. pontjait oda változtatni, hogy az Értekezések ne az együtt ülésező osztály-csoportok szerint számoztassanak, hanem mind a hat osztályé külön-külön; mivel megtörténhetik, hogy valaki csupán egy tudományszakbeli értekezéseket kíván megszerezni, s gyűjteménye, ha két-három szak együvé számoztatik, szintén csonkának fogna tetszeni. Egyébiránt a szerkesztőség ily osztály-csoportoknál azért egy marad; csupán a czímen nem foglaltatnak össze a társosztályok, hanem mindenik külön fog állni. E szerint lesz:

- 1) Értekezések. A nyelv és széptudományi,
- 2) Értekezések. A philosophiai,
- 2) Értekezések. A törvénytudományi,

- 4) Értekezések. A történettudományi,
- 5) Értekezések. A matematikai,
- 6) Értekezések. A természettudományi osztály köréből.

2) Ugyanazon indítványozó tag, hivatkozván az eddigi gyakorlatra, a IV. cikkben foglalt szerkesztő-választást az illető osztályok körébe tartozónak véli: mi helyeseltetvén, e szerint a philosophiai, törvény- és történettudományi Értekezések (illetőleg még most az Értesítő) szerkesztésére ez együtt üléselő osztály-csoport válaszszon valakit tagjai közül.

316. Ugyanazon bizottság, előre bocsátván, hogy figyelme a fentebbi javaslattal kapcsolatban álló egyéb tárgyakra is kiterjedt, még e következőket látta czélszerűnek az Akadémia határozata alá terjeszteni.

1) Az Értesítő iránti javaslatában — így szól a jegyzőkönyv — kellő figyelemmel volt a bizottság az ügyrend azon szabályára, mely szerint nem akadémiai tag munkáját csak egy akadémiai tag előlege ajánlása után lehet az ülésben felolvasni, vagy bírálatra kiadni; és javaslatába igatá, hogy az ily ajánló tag neve, mint felelőse azért a mit ajánl, mindig kitétessék az Értesítőben. Azonban, miután a nov. 5-iki összes ülés egyszersmind az időnkénti osztály-értekezletek tartását is határozatilag kimondotta: jelen bizottság úgy véli, hogy a nem tagok értekezései irányában következő eljárást lenne czélszerű követni. Akár helybeli akár vidéki nem tag dolgozata beadatván a titoknoknak: ez, a helyett hogy ülésben jelentse, vagy, mert ajánló tag nincs, e hiány pótlására visszautasítsa, legottan áttenné az illető osztály-értekezlethez, mely egy tagjával átnézetvén, ennek jelentése folytán döntené el: felolvastassék-e az osztály-ülésben, vagy ne, egyszersmind valakit a felolvasással is megbízáván. — Egyébiránt a bizottság, más külföldi akadémiai példájára, azt is megengedhetőnek véli, hogy nem akadémiai tag is felolvashassa az osztály-ülésen saját munkáját, hanem erre mindig, minden egyes esetben, az Akadémia határozatilag kimondott engedélye legyen szükséges.

2) Miután eddig, az Ügyrend 167. pontja értelmében, minden rendbeli, tehát a külföldi tagok is, ingyen kapták az Értesítő valamennyi osztályát, holott ez utóbbiak közül sok azt épen nem hasz-

nálhatja, és talán semmi beccsel nem bír előtte: kérdés támadt, vajjon ezentúl az Értesítő és a három osztályu Értekezések megküldése által külső tagoknak czélszerű lesz-e nevelni az Akadémia költségeit. A bizottság úgy véli, hogy egy körlevélben, alkalmilag, fel kellene szólítani minden külföldi tagot, hogy bizonyos határidő alatt nyilatkozzék, kívánja-e az Akadémia kiadványait, különösen az Értesítőket és az Értekezések illető szakát, továbbra is megküldetni, vagy sem; hallgatása tagadó válaszul vétetvén.

Mindkét rendbeli javaslatok határozati erőre emeltetvén, az osztályok és a titokok utasítatnak az 1. pontban foglaltak megtartására; a 2. pontban javasolt felszólító körlevelet a külső tagokhoz a titokok legezelszerűbben a közelebbi könyvszállítással küldözheti szét.

317. Toldy Ferencz r. tag indítványára elnök úr őmltga az összes ülést zárt ülésnek jelentvén, mindenek előtt az Ügyrend 15-ik pontja értelmében, titkos szavazásra hívja fel a tagokat: néhai Czuczor Gergely arcképe felfüggesztessék-e az Akadémia képes termében, vagy se.

A titkos szavazat egyértelműleg igenre ütven ki: Czuczor elhúnyt tag arcképe a teremben felfüggeszteni határozatott.

318. Szintén elnök úr őmltga jelenti, hogy dicsőült Szalay Lászlónak az akadémiai tagok által megrendelt arcképe már kész, de nagysága miatt nem látszik czélszerűnek a képes teremben függeszteni fel, nem lévén az ottani kisebbekkel összhangzásban, inkább a könyvtári olvasó termet kellene díszíteni vele.

Az Akadémia lehetőnek véli a képes terem képeinek oly rendezését, hogy Szalay arcképe ottan ízléssel megférjen; annál fogva kéri a mélt. elnök urat, hogy a rendezést ily módon végrehajtatni kegyeskedjék.

319. Toldy Ferencz r. tag kiemeli szükségét annak, hogy az Akadémia tagválasztási szabályai, még a közelgő nagygyűlés előtt, átvizsgál tassanak egy bizottság által, mely tegyen jelentést, czélszerű-e javításokat hozni be a választási rendbe, és minőket?

Az indítvány elfogadtatván, elnökileg Balogh Pál, Csengery Antal, Pauler Tivadar, Sztoczek József, Toldy Ferencz rendes tagok és Than Károly lev. tag bizottságul kiküldetnek.

321. Ugyancsak Toldy Ferencz r. tag ajánlja a „Magyar Hölgyek alapítványa“ ügyében eljáró állandó bizottság összehívását, hogy a nagygyűlésre, a nagyszámu ki nem adott jutalmak s általában e pályázat felől, javaslatot terjeszthessen.

A bizottság minél előbb összehívandó.

Harmincznegyedik ülés.

1866. dec. 3-án.

A philos. törvény- és történettudom. osztályok részére.

Mélt. báró Eötvös József akad. elnök úr elnöklete alatt.

323. Greguss Ágost r. t. a társadalmi fensőségről értekezett.

324. Weninger Vincze l. t. a Peel-actáról tartott előadást.

325. Pauler Tivadar r. t. Emlékbeszédet mondott Récsi Emil elhunyt lev. tag felett.

326. Olvastatott a statisztikai bizottság f. é. nov. 8-án tartott ülése jegyzőkönyvének kivonata, mely szerint a bizottság Keleti Károly ily című értekezését: „Nemzetgazdaság és társadalmi tudomány“, mely az Akadémia folyó évi april 16-i osztály-ülésén felolvastatott, általános és jobbra tisztán elméleti tartalmánál fogva a Statisztikai és Nemzetgazdasági Közlemények körén kívül esőnek jellemezvén, átteszi az osztályhoz az Értesítőbe leendő föl vétel végett, mire a bizottság véleménye szerint igen is érdemes.

E bizottsági vélemény alapján a mondott értekezés az Értesítő számára elfogadtatott.

Harminczötödik ülés.

1866. dec. 10-én.

A nyelv- és széptudományi osztály részére.

Mélt. báró Eötvös József elnök úr elnöklete alatt.

328. Hunfalvy Pál r. t. „Némely újabb nyelvtani jelentést“ adott elő.

329. Budenz József l. t. ily czímen értekezett: „Szótaglalások; és Valami a magyar szóképzés iskolai tanításáról.”

330. Olvastatott a nyelvtudományi bizottság folyó évi dec. 7-én tartott ülése jegyzőkönyvének 2-ik pontja, melynek tartalma következő: A bizottság újra tanácskozás alá vevő Mátyás Flórián lev. tagnak Magyar Nyelvtörténeti Szótárát, melynek nagy fontosságát és nyelvtudományunk haladására kitünő hasznát már tavai, october 6-ai ülésében kifejtette a T. Akadémia előtt, neki annak kiadását leghathatósabban ajánlván; mit azonban, jól lehet az Akadémia elfogadta volt a bizottság ajánlását, a mlgtős akadémiai igazgató tanács költség hiánya miatt volt kénytelen elhalasztani.

De miután most egyfelől a bizottság némi pénzalapra figyelemztetheti a T. Akadémiát, — másfelől pedig a Nyelvtörténeti Szótár szerzője oly elhatározást fejezett ki, melynél fogva a nyomtatás költsége nem az akadémia pénztárát fogná terhelni: az annyira obajtott kiadás immár lehetségessé vált. Tudniillik mlgtős Fogarasi János r. t. a nagy szótár szerkesztését ezentúl maga folytatván, s a T. Akadémia végzésénél fogva elhunyt társunk Czuczor Gergely szótár-szerkesztési díja nov. 1-ő napjától fogva Fogarasira ruháztatván által: az ez utóbbinak eddigelé kijárt 500 forintnyi díj a T. Akadémia rendelkezésére áll. A nyelvtudományi bizottság Mátyás Flóriánnak azon elhatározását vevén tudomásul, hogy ő kész maga költségén, de a T. Akadémia czége alatt adni ki Nyelvtörténeti Szótárát, ha szerkesztési és tömérdek íratási költségeinek fedezésére némi segítséget kaphatna a T. Akadémiától, egyszersmind Mátyás Flórián arra is kötelezvé magát, hogy Nyelvtörténeti Szótárának első füzetét, — minthogy a roppant nagy készlet iratása és rendezése a nyomtatás rögtöni elkezdését nem engedheti meg, — másfél év múlva adja nyomtatás alá, mely azután szakadatlanul fog folyni; egyébiránt a szerkesztési felügyeletre a szerző maga szólítván fel a nyelvtudományi bizottságot: ezen nevezett bizottság most, azon kérelemmel járúl a T. Akadémiához, méltóztatnék a mlgtős akadémiai igazgató tanácsot arra kérni, hogy az eddig Fogarasinak kijárt s november 1-től fogva az Akadémia rendelkezésére álló 500 forintot évenkénti szerkesz-

tési és iratási költségül a Magyar Nyelvtörténeti Szótár kiadásának eszközzésére Mátyás Flórián lev. tagnak rendelje; méltóztassék továbbá nevezett lev. tagnak abbeli ajánlatát elfogadni, miszerint Nyelvtörténeti Szótárát saját költségén ugyan, de az Akadémia megbízásából adhassa ki; végre méltóztassék eme nagy fontosságú és nagyszerű munkának szerkesztésére és nyomtatására való felügyelettel a nyelvtudományi bizottságot megbízni.

A bizottság indítványát az osztályülés minden pontra nézve magáévá teszi; annak folytán fölkéri az Igazgató Tanácsot, hogy a mondott 500 ft. évi segélydíjt Mátyás Flórián tag részére kirendelni méltóztassék; megengedi, hogy a szótár „az Akadémia megbízásából” adassék ki, s végre a felügyelettel nyelvtudományi bizottságát ruházza fel.

Harminczhatodik (mathematikai és természettudományi osztály-, egyszersmind összes) ülés.

1866. dec. 17-én.

Frivaldszky Imre r. t. elnökle alatt.

332. Frivaldszky János, a XXVI-dik nagygyűlésen választott lev. tag, székét ily című értekezéssel foglalta el: A magyarországi egyenesröpűek (orthoptera) magánrajza.

333. Szily Kálmán, ugyanazon nagygyűlésen választott lev. tag, a mechanikai hőelmélet általános egyenleteiről értekezve foglalt székét.

334. Greguss Gyula l. tag bemutatta értekezését a tapasztalatiképletek egyik általános alakjáról.

335. Szily Kálmán l. t. (Sztoczek r. t. helyett) dr. Akin Károly tudományos működését ismertette.

336. Olvasztatott Steiner Imre iglói tanár levele, ki L ü b s e n mennyiségtani munkája lefordítására vállalkoznék, ha kiadását az Akadémia biztosítaná.

Véleményre áttétetik a mathematikai és természettudományi bizottsághoz.

337. A titoknak (csak hírlapi értesülés nyomán) jelenti Palu-

gyai Imre kir. tanácsos, történettudományi osztálybeli lev. tagnak Kis-Palugyán folyó december hó 7-én történt gyászos halálát.

Szomorú tudomásul vétetvén, az illető osztály felhivatik, hogy emlékezéséde iránt gondoskodjék.

338. Az archaeologiai bizottság jelenti, hogy dec. 4-én tartott ülésében Pulszky Ferencz akad. tagot, mint az archaeologiai szaknak egyik legrégebb és legavatottabb művelőjét, egyhangulag bizottmányi tagjául választotta.

Az Akadémia örömet nevez ki Pulszky Ferencz t. tagot az archaeologiai bizottság tagjává; a formára nézve azonban megjegyzi, hogy a bizottságok tagot kebelökbe csak ajánlhatnak, kit azután az Akadémia választ, vagy erősít meg.

339. A statistikai bizottság kéri gr. Bethlen Farkas és b. Kemény Gábor urakat a bizottság tagjai közé soroztatni, annyival inkább, mivel a bizottság kebelében Erdély eddigelé képviselve nem volt, s mivel a testvérország viszonyairól még most is nagyon hiányos ismereteink vannak.

Ez ajánlat folytán gr. Bethlen Farkas és b. Kemény Gábor urak a statistikai bizottság tagjaivá nevezetnek.

340. A nyelv- és széptudományi osztály f. hó 14-én tartott értekezletében elhatározván, hogy a titoknoki hivatal útján körlevél bocsáttassék az osztály tagjaihoz, melyben nyilatkozásra hivatdók fel: kik, miről és mikor szándékoznak előadást tartani az üléseken, s arra, hogy ebbeli nyilatkozataikat 1867. január végéig küldjék be a titoknoki hivatalhoz.

Ily körlevél szétküldése határozatba ment.

341. Olvastatott a philosophiai osztály dec. 13-án tartott tanácskozmányának jegyzőkönyve, melynek összevont tartalma következő:

1. Az osztály, titkos szavazás útján, elnökke Horváth Cyrill tisztt, jegyzővé Greguss Ágost rendes tagot választotta.

2. A szakbeli tudományos mozgalom figyelemmel kísérésére s az Ügyrend 22. pontjában foglaltak teljesítése szempontjából, Horváth Cyrill a német bölcsészet, Greguss Ágost az aesthetika és francia bölcsészet, a többiek, a mennyire idejük engedi, a nevelési és oktatási mozgalmak szemmel tartására vállalkoztak; határozatba

ment egyszersmind, kéressék meg az Akadémia, hogy a szakbeli tudományos mozgalmak figyelemmel kísérésére vidéken lakó tagjait is egyenként szólítsa fel, valamint hirdesse ki, hogy az ülésben való felolvasásra szánt értekezések ezentúl az illető osztályok elnökeihez küldendők.

3. Az osztálybeli tanácskozások ideje minden hó első csütörtökjére határoztatott. Jelen tanácskozást az osztály január hóról előlegezettnek kívánja tekinteni.

4. Horváth Cyrill és Ney Ferencz tagok előadást ígértek: ezek napi rendre tűzése a társosztályokkal eszközöltetik.

5. Az 1859—64-i nagy- illetőleg Marczibányi-jutalomra beérkezett munkákat az osztály tagjai vizsgálat végett egymás közt felosztották.

E jegyzőkönyv 1, 3, 4, 5. pontjai tudomásul vétetvén: a mi a 2-ik pontban foglalt azon kérelmet illeti, hogy az Akadémia szólítsa fel vidéken lakó tagjait is a szakbeli tudományos mozgalmak figyelemmel kísérésére, ezt czélszerűbbnek látszott oly módon fogatosítani, hogy a néhány nap múlva úgy is megjelenő nyomtatott jegyzőkönyv küldessék szét azonnal, figyelmeztetvén a tagok azon számokra, melyekben a legközelebb behozott újítások és változtatások foglaltatnak. Az osztály másik indítványára nézve, hogy tudniillik a fölolvassandó értekezések ezentúl az illető osztályok elnökeihez küldessenek, megjegyeztetvén, hogy a tagok rendszerint nem szokták értekezéseiket jó előre beküldeni, csupán előadási szándékukat, s legfőlebb a címet jelenten be: e bejelentés ezentúl is a titoknoki hivatalnál történhetik legalkalmasban, ki az osztályok elnökeit időnként értesítendi, mik vannak bejelentve.

342. A titoknok jelenti, hogy Machik József tanár úr azon 36 ft. és 16 kr. nyomdai költségét, mely „Sagen der ungarischen Vorzeit“ czímű fordítmányának az Akadémia részére ajándékozott 300 példányát terhelte, letisztáztván, a példányok már átvétettek, és az Akadémia javára jutányosan árukatnak.

Tudomásul szolgál.

343. Szintén a titoknok bemutatja gr. Széchenyi István és Szalay László arczképének az Österreichische Revue szerkesztője által az Akadémia részére ajándékozott réztábláit.

Köszönettel fogadtatván, az érem- és régiségtárba tételnek át megőrzés végett.

344. A budai királyi egyetemi főgymnasium tanári testülete, folyó évi dec. 1-én tartott tanácskozmányából, köszönő iratot intéz az Akadémiához, azon határozataért, hogy a mondott főgymnasiumot minden kiadványaiban részeltetni fogja.

Kedves tudomásul vétetik.

345. A titoknok bemutatja a pesti ref. theol. intézet, a pesti ágost. hitv. gymnasium, a budai kir. József műegyetem, a m. nemzeti színház igazgatóságainak térítvényeit az Akadémia által küldött könyvekről.

346. Ugyanaz bejelenti a f. évi nov. 26-tól dec. 17-ig az Akadémiához érkezett ajándék-, csere-, és köteles könyvpéldányokat; úgy mint:

I. Testületektől:

Kön. Gesellschaft der Wissenschaften, Göttingen: Abhandlungen. XII. B.

Germanisches Museum. Nürnberg: a) Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit. 1866. Nr. 9. b) Zwölfter Jahresbericht des Germanischen Nationalmuseums.

Kais. Akademie der Wissensch. Bécs: Értesítője 1866 Nr. 25, 26. Literary and Philosophical Society, Manchester: a) Memoirs. Vol. II. b) Proceedings. Vol. III. IV.

Académie Impér. des Sciences, Petersburg; Otcset o Vosmom Prisuzslenij.

Ferdinandum, Innsbruck: Runkelstein und seine Fresken (24 képpel).

Académie Royale des Sciences, Amsterdam: a) Verslagen en Mededeelingen. Afd. Letterkunde. IX Deel. b) Verslagen en Mededeelingen. Afd. Natuurkunde. II. Reeks. I. Deel. c) Jaarboek voor 1865. d) Catalogus van de Boekery. II. Deel. I. Stuk. e) Simplicii commentarius in IV libros Aristotelis de coelo.

II. Magánosoktól:

De Gerandoné szül. Teleki gróf hölgy, Páris: Hedvig és Andor utazása Rómában. Írta anyjok.

Kuthen, Pest: Kuthen újabb költeményei. 1860-65.

Pauer János l. t. Székes-Fehérvár: Emléklap a székesfehérvári székes egyház beszentelési ünnepére.

Frommhold Károly, Pest: Der constante galvanische Strom.
Von. Dr. Carl Frommhold.

III. Köteles példányok:

Skarnitzel Ferencz nyomdája, Szakolcza: Hladnie pravila o polnom hospodarstve. III. V. köt.

Burger Zsigmond nyomdája, Szeged: Carmen honoribus ... Franc. Somhegyi.

Wigand K. F. nyomdája, Pozsony: a) Der kleine Kopfrechner, b) Kleines deutsch-ungarisches Wörterbuch. c) A dunán inneni ág. hitv. egyházker. névtára 1866-ra. d) Plato Socrates védelme és Critója. e) Kis világtörténet a magyar irodalomtörténet rövid vázlatával. f) A ker. vallás és egyház történelmének tankönyve. g) Magyarország története. h) A ker. vallástan katechismusa. i) Magyarország történelmének tankönyve. k) Latin nyelvtan. Második kötet. Mondattan. l) Alapszabályai a pozsonyi takarékpénztárnak. m) 32-te General-Versammlung der ersten ung. Pressburg-Tirnauer Eisenbahn.

Emich Gusztáv nyomdája, Pest: a) Gyakorlati testgyógyászat. b) Katholicus lelkipásztor. Második évfolyam. I. c) Törvéyszéki állatorvostan. d) Viszonyaink és teendőink. e) Tanulmányok a polgári magánjogi codificatio terén. f) Emich G. nagy képes naptára 1867-re. g) Magyarország helyzete az európai államrendszerben. h) A Baunscheidtismus. i) Természetbarátok és vadászok évkönyve. I. évi folyam. k) A katholika religio tankönyve. Második rész. l) A képviselői kormány. John Stuart Mill után ford. Jánosi F. m) Gazdasági naptár 1867re. n) Gombostű naptár. 1867-re. o) Petőfi Sándor elbeszélő költeményei. p) A cigány király. Ponson du Terrail után ford. Solymossi P. I. II. III. IV. köt.

Siegler testvérek nyomdája, Nyitra: Sermo in memoriam pretiosae vitae emin. ac rev. D. Joannis B. Scitovszky de Nagykér.

IV. Akadémiai kiadás:

Jellemző adatok Magyarország Faunájához. (Évkönyv XI. köt. 4. d.)

MAGYAR
UDOMÁNYOS AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

